

mokkal iparkodtak alátámasztani igényüket és igényjogosultságukat Erdélyre. S ugyanez a szempont vezérelte őket a zsidó kisebbség szerepeltetésénél is.

Az erdélyi zsidóság

A zsidóság egyaránt szenvedett a magyar és a román antiszemitizmus következtében, s őrlődött, miközben a két hagyományos ellenség nemzeti törekvéseiért harcolt egymás ellen. Már említettük, hogy az első világháború előtt a magyarok szempontjából milyen fontos volt számszerű súlyuk növelése a soknemzetiségű birodalomban, s ezért, vagyis statisztikai megfontolásból a zsidókat a magyar nemzetiséghez sorolták. Az emancipációt követő „aranykorban” (1867–1918) a zsidók legnagyobb részének már magyar volt az anyanyelve. A jiddis nyelv használata gyors ütemben szorult vissza.

Erdélyben a jiddisül⁸⁶ beszélő zsidók aránya nagyobb volt, mint Magyarországon, s amikor Erdély 1918. december 1-jével Romániához került, a román hatóságok arra biztatták a zsidókat, hogy inkább jiddisül beszéljenek, mint magyarul, és zsidó nemzetiségűeknek vallják magukat és ne magyarnak.

Erdély felosztása előtt az ott élő zsidók száma kb. 200 000 főre rúgott. Négyötödük, 164 052 személy azokon a területeken lakott, amelyek visszakerültek Magyarországhoz. A legjelentősebb zsidó településközpontokat Észak-Erdély területén az 5.3. táblázat tünteti fel, az 1941. évi népszámlálás adatait alapul véve.

Észak-Erdély 11 megyéjében 50 település, félszáz kisebb-nagyobb város, illetve falu adott otthont Észak-Erdély zsidó lakossága 67,9%-ának, azaz 111 334 személynek. A többiek elszórtan, még kisebb településeken húzódtak meg.⁸⁷

A trianoni szerződés értelmében Románia által elfoglalt területeken a zsidó népesség földrajzi megoszlása egyenlőtlen volt. Nagy számban éltek Erdély nyugati, északnyugati fertályain, amelyek a kelet-magyarországi és kárpátaljai nagy zsidó települési csomópontokhoz kapcsolódtak. Sok zsidó élt Nagyváradon, Nagykarolyban, Szatmárnémetiben, Máramaroszigeten, s ezeknek a városoknak erősen zsidós jelleget kölcsönöztek. 1910 és 1941 között a bevándorlás, a belső vándorlás és más egyéb népmozgalmi okok bizonyos demográfiai változásokat idéztek elő, s mindezek következtében a zsidók százalékaránya ezekben a megyékben és városokban magasabb volt, mint az országos (4,2%) vagy akár az erdélyi átlag (3,2–3,6%).